

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati na uredništvo — naročnino, reklamacije in vse administrativne stvari pa na upravništvo v Ljubljani, Učiteljska tiskarna, Franciškanska ul. 6/1. Vse pošiljke je pošiljati franko. Reklamacije so proste poštnine. Rokopisov ne vračamo. Telefon uredn. 312.

UČITELJSKI TOVARIŠ

Stanovsko političko glasilo UJU. - Poverjeništvo Ljubljana

Izhaja vsak četrtek. Naročnina znaša za neorganizirane 40 Din, za inozem. 60 Din. Posamezna šte. 1 Din. Članstvo „Pov. UJU — Ljubljana“ ima s članarino že plačano naročnino za list. Za oglase in reklamne novice vseh vrst je plačati po Din 250 od petih vrst. Inzeratni davek posebej. Pošt. ček. ur. 11.197.

V eno bojno črto z ostalim državnim uradništvom za materijalna prava!

Te dni so se vršili protestni shodi državnega uradništva in manifestacije za prava državnega uradništva.

Zdi se nam, da so ta zborovanja nekako preveč prešla mimo učiteljstva.

Starejši tovariši se še spominjajo, kako potrebno je bilo, da je bila v preteklih decenijah naša organizacija borbena za materijalno stanje učiteljstva.

Danes je stvar drugačna!

Danes je prevzela z vstopom v lastno nacionalno državo naša organizacija tudi važno kulturno in prosvetno misijo, ki jo bo morala izvesti in kateri bo morala v bodoče posvetiti več energije. S tem pa nikakor nečemo zanikati, da mora biti organizacija še borbena tudi v prvem pogledu, a s povsem drugačnimi metodami.

Danes spada učiteljstvo med državno uradništvo in povsem krivo je, ako bi hoteli delati materijalno politiko povsem na svojo pest. Treba je skupnega nastopa z ostalim državnim uradništvom in v tem pogledu bomo morali postati nekaki sindikalisti.

Res je, da činovniški Savez ni tisto, kar bi moral biti in kar bi mi hoteli, da bi bil. Toda, če bi vsi resno hoteli, bi lahko bil naša sila in moč. Ne bil bi le marioneta, s katero poljubno igra ministristvo financ in vsaka vlada.

Skupna organizacija, sindikalna, bi bila moč!

Vesela bi bila, močna opora, ki jo bomo vsi vkup v bližnji bodočnosti rabili boli nego v preteklosti.

Utrditi bomo morali svoje centrale, utrditi bomo morali vezi med centralami, a tudi med njenimi deli; predvsem pa se moramo zavedati skupnih zahtev, ki jih imamo in ki nas vežejo ter silijo v skupno borbo.

Iz tega ozira prinašamo resolucijo, ki je bila sprejeta na manifestacijskih zborovanjih in ki se glasi:

»Na manifestacijskem zboru v Ljubljani dne 20. decembra 1925 zbrani državni aktivni nameščenci ter civilni in

vojaški upokojeanci protestirajo najenergičneje proti neizpolnitvi od vlade danih obljub glede izboljšanja njihovega gmotnega stanja ter zahtevajo, da narodna skupščina preje pristopi k rešitvi perečega vprašanja državnih nameščenecv in upokojeancev.

Pred vsem zahtevajo v specialnem oziru: 1. pomaknitev mesta Ljubljane in Maribora v prvi dražinski razred, v splošnem pa 2. izplačilo dolžnih razlik, 3. prevedbo kronskih penzij v dinarske, 4. zvišanje stanarine do izmere, ki odgovarja današnji najemnini, 5. revizijo zakona o civilnih državnih nameščenih v zvezi z razvrstitveno uredbo, 6. priznanje izvestnih nadaljnjih olajšav pri voznjah na železnici za upokojeance in člane njih rodbin, 7. izdajo pravilnika o predujnih na službene prejemke, 8. izplačevanje neokrnjenih dražinskih doklad onim upokojeancem, našim državljanom, ki morajo bivati iz tehtnih razlogov v inozemstvu, 9. ukinitvev premeščen iz političnih nagibov, kar naj velja tudi pri eventualni redukciji, 10. priznanje posebnih doklad rezervnim častnikom — državnim nameščenecem — za dobo vojne službe, 11. oprostitev državnih nameščenecv od plačevanja komorskih doklad — in 12. ukinitvev določbe zakona o proračunskih dvanajstinah za mesec december 1925 — marec 1926, s katero se zvišuje najmanjši rok za pridobitev penzijske pravice od 10 do 15 let.

Vse te zahteve državnih nameščenecv in upokojeancev so vladi in narodni skupščini dobro znane že iz resolucije Glavnega saveza državnih činovnikov i službenika v Beogradu z dne 26. novembra t. l. ter je vsaka utemeljitev za njih upravičenost odveč.

Obenem izjavljajo državni nameščenci in upokojeanci, da bodo v dosegu povoljne rešitve njihovih vitalnih vprašanj potom svojih organizacij in preko Glavnega saveza državnih službenika in činovnika v Beogradu zastavili vse svoje sile in celokupno organizatorno moč.

S časom.

Borba s časom preteklosti radi časa prihodnosti ogroža čas sedanjosti prav tako, kakor stara stena nepredvidnega zidarja, ki ji spodmakne temelji, da bi preje sezidal nov predelek. Je ali ni! Izpod ruševine mu je kvečjemu le še mo-

goče podati nekaj navodil o nameravnih načrtih, toda zidali bodo drugi, on ne, in morda niti ne po njegovih načrtih.

In tu, v tem času, v tej steni in zidariju smo mi in naša organizacija. Pijuvati v čas, ki je minul in ni donesel one-

lovna šola mora pokazati, da ni delo nikako prokletstvo božje podedovano po prastarih človeštvu, v delu in z delom mora vzgajati »junaštvo za rad«, ker je — kakor pravi Turić — »rad sigurniji nego filozofija i molitva« in najboljša garancija za srečno bodočnost naroda.

Ko govori o cinizmu in asketizmu povdarja zopet idejo svoje šolske reforme, češ: v najnevarnejših letih v tkzv. »ludim godinama« je treba imeti razvijajočega se človeka v rokah.

Idealno je načelo kulturnega demokratizma: vsakemu svoje, močni roki kladivo, sekiro ali motiko, bistri glavi knjigo in pero. »Samo najsposobniji iz cijelog naroda neka dođu na srednju školu i fakultet«, pravi pisec in krči 8 let srednješolske dobe na 6, trdeč, da bo z izbranim materijalom dosegla v tem krajšem času boljše cilje nego li danes, ko vleče nesposobne elemente za lase v vrste intelektualnih delavcev.

Ima pač tudi tu v mnogočem prav, a malo preveč rad krči šolsko dobo, kar vemo že iz njegovega načrta za naučno reformo. Zdi se, da je krčenje stvarna kontradikcija z zahtevo po »školi rada«, ki rabi časa, mnogo, mnogo, mnogo zlatega časa.

ga, česar želiš, groziti stari stavbi s krampom, ker je zrak v njej zatohel, je prav toliko vredno, kakor s čopičem osvežiti ji zunanje lice ali spuščati v zrak milne pene.

Da v dolgih letih nismo ničesar stvorili, more trditi le muha enodnevnica, ki ne ve, kaj je bilo včeraj in ne pomisli, kaj jo čaka naslednji dan.

Da v dolgih letih nismo zagrešili nikakih neuspehov, more trditi le stara hruška, ki se z jesenskim cvetjem sopiri ob pravočasno obletem se drevescu.

Zgodovina je mati bodočnosti, to je bilo in bo, iz nje se nam je učiti, po nji usmerjati prihodnost, celiti rane, zarnjavati trhlino, mašiti razpadle luknje. Radi ene počene opeke, ne bomo še razkrili vse strehe.

Naša organizacija je obširna: če je krepka, močna, tega si ne upam trditi. Vem pa, da je lahko krepkejša, silnejša. Ogrodje vsej naši organizaciji naj bi bila gospodarska osamosvojitve in stanovska neodvisnost, vse drugo pride samo-obsebi.

IVAN DIMNIK:

Ali pripadajo selitveni stroški za dobljeno službo po razpisu?

Nova faza v boju za selitvene stroške ob razpisu. — Ministrstvo ugodilo rekurzu tov. Velikonje. — Ob razpisu pripadajo selitveni stroški.

Ministarstvo Finansija Kralj. SHS Gen. Dir. Drž. Računovodstva D. R. Br. 111.061 od 14. avg. 1921 god. u Beogradu.

Ministartvu Prosvete — Odeljenje za Osn. Nast.

Povodom jednog konkretnog slučaja, to je Ministarstvu pismom svojim O. N. Br. 31.078 od 3. ov. mes. molilo Direkciju za objašnjenje: da li učiteljice narodnih škola, premešteni stečajem po čl. 35. zakona o narodnim školama, imaju pravo naknade putnih i selitbenih troškova na osnovi čl. 33. pod b) Uredbe D. R. B. 96.000/20 Direkciji je čast dati ovaj odgovor:

Tačkom 33. pod b) Uredbe D. R. Br. 96.000/20 jasno je određeno da na naknadu selitbenih troškova iz državne kase drž. službenici imaju pravo kad se premeštaju na osnovu konkursa (natečaja) službenih mesta. Stoji fakat, da se na konkurz za popunjavanje upražnjenih mesta zainteresovalica javljaju molbom, ali te molbe nemaju u svemu karakter onih molaba, što se u običnim prilikama, bez objavljenog konkursa, donese, a o kojima je reč u tač. 34. pod a) pomenute Uredbe.

Jer dok ove poslednje potiču jedino usled potrebe i želje dotičnog lica, dotle kod premeštaja na osnovu konkursa bitnu ulogu igra i državna, službena potreba da se odnosno upražnjeno mesto popuni.

Prema tome učiteljice, premešteni na osnovu konkursa, imaju nesumnjivo pravo na naknadu putnih i selitbenih troškova.

Po naredbi Ministra
Financija. Načelnik:
Mil. L. Vasović s. r.

Umestna in uvaževanja vredna je misel: intelektualci ostani član svojega naroda, tvoje delo bodi tako, da bodo mogli široki sloji imeti tvoje cilje in smotre, zato je umestna zahteva: tudi v srednje šole ne samo v kmetijske in strokovne spada kmetijstvo in nauk o gospodarstvu.

Še dva dela ima knjiga: »Neki elementi školom razvijene lične kulture« in praktični »Primeri učenikova rada«, ki so nastali v razgovorih na pedagoški šoli.

Mi smo površno prelistali in podali nekaj pogled v l. del. Zelo, zelo površno! Kajti misli je v njem množina, preveč, da bi jih mogli podati tu, morda za eno samo knjigo preveč, prerazkošna in pisana tako, da se bo marsikomu zdelo Turićevo delo neurejeno in misli v knjigi nepovezane — a v njih je mnogo zrn! Kajti, Turić je človek, ki je mnogo iskal in išče še danes, zato dosti najde, človek, ki je mnogo gledal in dosti opazil, je mož, ki ima sivo glavo, pa hoče z njo skozi zid okorelosti in zastarelosti, mogoče v malo preamerikanskem tempu — a poskuša, poti išče, po katerih bo šlo, in zato ga pozdravljamo.

Klub slov. sluš. v. ped. šole v Zagrebu.

Delavci imajo svoje »delavske in rokodelske dome«, konzume, zavarovalnice i. dr. — a mi »silni« vpijemo, če je treba žrtvovati 100 Din za naš »Učiteljski dom in Konvikti«, kjer bi dihal naša duša, kjer bi se utiral naš znoj, od koder bi se vezi po živo rdeči krvi razprezale po vsej širni Sloveniji, a bi se na posebno željo lahko zapletale s sorodnimi Domovi med brati Hrvati in Srbi.

Več volje, več požrtvovalnosti, manj zabavljanja zoper gospodarska podjetja, ki smo jim tuji, zblizanje gospodarskih podjetij organizaciji, to nam bodi cilj prihodnjih dni.

Na temelju gospodarske osamosvojitve, ki ji bodi naš stanovski pridevek »srčni« izraz, si priborimo lahko popolno stanovsko osamosvojitve, vsestransko neodvisnost in se otresemo kvarnega vlačugarstva, ki z nami vred ogroža že našo šolo in narod.

Trdovratnim veljaj pregovor: Biegen oder brechen, vsem drugim pa kličemo: »Na dan, na plan, v boj za svoj stan!«

Jos. L.

LISTEK.

DR. TURIĆ:

Radom gojeni elementi čovječstva.

(Druga knjiga knjižnice praktične pedagogije.)

(Konec.)

V poglavju: »Lična civilizacija i demokratizam« je izražena misel: »Nema nad društvom gospodara«, ker »vlada je u vladanima, oni je moraju međusobno osjetiti kano nešto neophodno potrebnoga«. Članj demokratičnega društva morajo biti civilizirani, to je, zavedati se morajo dolžnosti in pravic v organizmu, katerega del so. Škola rada vzgaja v učencih, ali bolje, učenec si ustvarja v delovni šoli sam svojo civilizacijo.

Dalje govori knjiga o religioznosti — ki jo Turić strogo loči od konfesionalnosti, češ, eno je čustvo, drugo je forma — in o osebnih morali poedinca ter o bodočnosti naroda. Šola naj dokaže učenju, da je moralno življenje predpogoj njegove lastne sreče, a ne morda nekako žrtvovanje neznanim idealom. De-

Razstava J. Hibbert — V. Stoviček.

V današnjih časih razstavlja je težko, zlasti pa prvič stopati pred javnost, ki je polna predsodkov in pa polna kritikov, ki raje grajačo kakor hvalijo. Prehude kritike so lahko usodepolne za nadaljnji razvoj umetnikov, ki dobi ob prvem koraku v javnost s kolom na glavi, mesto skromnega priznanja. Vse to ni oplašilo mladih umetnikov, da sta korajžno stopila pred javnost z lepim številom svojih del. Mladim, pravkar izšolanim slikarjem in kiparjem se navadno pozna skrbna profesorska roka, ki jih vodi in naravnava v zlato pot sredine linije in barv. Tega pri razstavljalcih ne moremo trditi, ampak sta krepko nastopila svojo pot. Odkrito nas veseli umerjenost njihovih del, ker bi pričakovali v današnjih časih modernizma vse drugih smeri. Za povprečnega človeka, ki ima navadne oči in ocenjuje sliko po tem kar naj predstavlja, je zelo ugodno, da ne najde pri Hibbertu, dasi se nagiblje ta v svojo moderno smer raznih figur, ki nosijo »glave pod pazduho« ali skupin, pri katerih človek pri najboljšem komentarju ne more razumeti naslova, ampak to, kar slika ali kompozicija v resnici pred-

Učitelji-knjižničarji! Skrbite, da bodo knjižnice nabavljale knjige iz založbe Učiteljske tiskarne!

uredbe razveljavljaj člana pred njim, in da je že iz uredbe razvidno, da premeščanja na podlagi razpisa ni smatrati kot premeščanje na lastno prošnjo.

Prosvetno ministrstvo je oddalo to vprašanje na finančno ministrstvo, ki je po pooblastilu uredbe pravni in pooblaščenj tolmač uredbe in minister financ je odločil z odlokom, ki ga zgoraj citiramo: da premeščanje na službeno mesto, oddano z razpisom, ni smatrati kot premeščanje na lastno prošnjo, ampak se je mesto popolnoma stalno iz državne potrebe ter zaradi tega pripadajo ob taki premešitvi tudi selitveni stroški.

Do činovniškega zakona je bilo dobro. Tudi po uveljavljanju čln. zakona se je nekaj časa prakticiralo tako, kar naenkrat — skoro bi rekli, ko se je pričela era premeščanja »po neizogibni službeni potrebi« — pa se je obrnilo to pravno naziranje, sklicevaje se na toliko osovraženi člen 71. čln. zakona, zopet v slabo učiteljstvu.

In kaj določa člen 71. čln. zakona? Sledeče: »Državni uslužbenci se smejo premeščati na izpraznjena mesta tudi brez svoje volje, toda po neizogibni službeni potrebi.

Premeščanju uslužbencu pripadajo stroški za potovanje in selitev.

Samo če se premeščajo uslužbenci na svoji prošnji ali če dva uslužbenca z odložitvijo pristojnega organa zamenjata svoja službena kraja, jim ne pripadajo stroški za potovanje in selitev.

Nastal je zopet isti dvom, kako leta 1921. ali se smatra dodeljena služba potom razpisa dobljena na lastno prošnjo ali ne?

Po preudarku zadeve bi goraj odločba finančnega ministrstva morala veljati tudi za sedanjí spor in je brez vsakega dvoma, da čl. 71. čln. zakona ne misli v al. 3. premeščanja po razpisu kot premeščanje na svojo prošnjo. Prepričani smo, da bi finančni minister, ki je po čl. 251. čln. zak. izvrševalec in tolmač čln. zakona razsodil sedaj zadevo prav tako, kakor jo je leta 1921. saj je v bistvu ista.

Uredba D. R. Br. 96.000/20 je še vedno v veljavi in je tudi čl. 71. čln. zakona ne ukinja, čl. 71. čln. zak. predvideva selitvene stroške za nameščanja ob službeni potrebi in tu pride povrnitev selitvenih stroškov po čl. 33. a) in c) uredbe v poštev. Res je, da ne omenja čl. 71. selitve po razpisu, t. i. točko bi uredbe, a upoštevati je treba, da čln. zakon sploh ne govori nikjer o popolnjenju službenih mest po razpisu, ampak da za posamezne rešore samo to možnost po čl. 61. čln. zakona.

V al. 3. čl. 71. čln. zakona pa so predvideni slučajji, ki jih navaja člen 34. uredbe, torej tudi premeščitev na lastno prošnjo, kakor je mišljena tam in kakor jo je tolmačilo ministrstvo financ z odlokom, ki ga navajamo na čelu.

Pa pogledimo v prakso:

Novincu, ki vloží prošnjo za kako službeno mesto, se povrnejo selitveni

stroški, ker se to nameščanje smatra za državno potrebo in se ne smatra to nameščanje izvršeno na lastno prošnjo.

Razpisujejo se le službena mesta, ki se morajo zaradi službene potrebe, in iz državnih interesov popolniti in oddati stalno. Razpiše službo država in z razpisom pozove kompetente, da vložijo prošnjo. Torej se nikakor ne more smatrati, da se ti uslužbenci premešče po svoji prošnji, kakor je to tolmačilo tudi finančno ministrstvo z gornjim odlokom.

V drugih resorih se popolnjujejo službena mesta brez razpisa, z odlokom in dobe premeščeni uslužbenci povrnejo selitvene stroške; tako bi ravno učiteljski stan ostal brez povrnitve selitvenih stroškov, če se bo tolmačil čl. 71. čln. zakona tako, kakor se izvaja v zadnjem času. Posledica tega postane lahko, da se učiteljstvo sploh ne bo javljalo za razpisana mesta in da se učitelji, ki mu po vsej kvalifikaciji kako mesto pripade ter bi bilo v interesu službe, da ga dobi, ne more javiti za to mesto.

Na lastno prošnjo je vsekakor mišljeno premeščanje, kjer se zamenja služba ali če se z osebno prošnjo povzroči premeščanje v kak določen kraj, brez razpisa.

Brez tožnika — ni sodnika in brez rekurza ne bo odločbe in homo zaman čakali na jasnost v tem oziru!

V 12. številki z dne 26. marca 1925 smo započeli v »Učit. Tovarišu« boj proti napačni interpretaciji člena 71. čln. zakona glede selitvenih stroškov, če kdo dobi službo po razpisu.

Na podlagi našega tolmačenja in opozorila, ki ga prinašamo zgoraj v ponatisku, je tov. Velikonja napravil rekurz na ministrstvo, ki je sedaj popolnoma pritrdilo našemu naziranju in na podlagi česar je izdalo veliko županstvo mariborske oblasti sledeči odlok: P. br. 5833/3-25.

Maribor, dne 17. novembra 1925.

Gosp. Joško Velikonja, učitelj
Spod. Poljskava.

Ministrstvo prosvete je na osnovi razsodbe ministrstva financ od 14. avgusta 1921, D. R. br. 111.061 ter toč. 33. sub. b) uredbe ministrstva financ D. R. br. 96.000/20, po katerem pripadajo selitni stroški učiteljem, ki so dobili svoje službeno mesto na podlagi razpisa pri kakršni premešitvi, glasom 1. cit. razsodbe igra bitno ulogo tudi državna službena potreba, da se odnošno izpraznjeno mesto popolni, razveljavilo tukajšnji P. br. 5853 od 7. julija 1925. l. s katerim se je zavrnilo Vašo prošnjo za povrnitev selitvenih stroškov.

Za velikega župana:
Prosvetni inšpektor.

S tem je izdana važna razsodba in odločba, na podlagi katere so upravičeni zahtevati selitvene stroške sedaj vsi, ki so dobili svoja službena mesta na pod-

lagi razpisa, po uveljavljanju čln. zakona. Za slučaj, da bi se upirala izplačilu sedaj Glavna kontrola, bo treba napraviti pritožbo še na Državni Svet.

Pevski zbor slovenskega učiteljstva.

Ker društvo nima še nikakih društvenih prostorov, smo se zatekli k Matici naše glasbene umetnosti, k Glasbeni Matici, ki nas je gostoljubno sprejela pod streho in nam dala za prvi tečaj popolnoma, za drugega pa v nedeljo in na praznik na razpolago vse prostore, ki smo jih potrebovali. Brez njene naklonjenosti ne bi zbor vedel kam pod streho. Za ponedeljek 7. decembra smo dobili zavetja v prijaznih prostorih »Slavca« in »Ljubljanskega Zvona« ker je bil v Glasbeni Matici šolski pouk. Te naklonjenosti se prav dobro zavedamo in jo znamo primerno ceniti.

Da smo mogli zbrati članice in članke kar za tri dni, je omogočil prosvetni oddelek, ki nam je dovolil za vse članice in članke dopust za 7. decembra in nam tudi sicer izkazal izredno umevanje naših idej. Tudi intendant slovenskega gledališča nam je šla na roko in je dovolila udeležencem 50% popusta za operni predstavi 1. novembra in 8. decembra. Člani so se te dobrote prav številno poslužili in se skoro polnoštevilno udeležili operne predstave.

Velike so žrtve, ki jih imajo učitelji s številnimi vajami in predavanji, a še večje so žrtve, ki padajo na rane udeležencev. Odbor je skušal deloma vsaj olajšati te v toliko, da je poskrbel brezplačna stanovanja vsem onim članom, ki nimajo v Ljubljani svojcev.

Gerentski svet nam je dal na razpolago nekaj prostih postelj za pevke v »Mladiki«, Akademski kolegij pa za eno noč nekaj postelj za pevce.

Društveni odbor bo moral gledati, da preskrbi pevkam in pevcem stalna prenočišča, ki jih rabijo ob času vaj. Prosimi bo moral tudi za prosto vožnjo svojih članov, kadar se vozijo k vajam. Stroški so itak ogromni i denarni i te-

Predvsem je pa dolžnost prosvetnih oddelkov sedaj, da si preskrbe za izplačilo teh selitvenih stroškov potrebne kreditne.

lesni in socialni. Država je dolžna in vse korporacije, ki jim je na srcu procvit naše lepe pevške umetnosti, podpirati nas. Pretežni del žrtv bo itak nosil zbor in društvo učiteljev glasbe. V tem mrazu daljna pešpot do vlaka, vožnja z vlakom in stroški — vse to more zmagati le navdušen idealizem in največja požrtvovalnost. Udeležili so se tečaja celo iz daljnega Maribora (zadnjič 3), iz Frama (1), iz Stopre (1), iz Studencev pri Mariboru (1), iz St. Andraža pri Velenju (1), iz Brežic in okolice (5), iz St. Gotharda (1), iz Šmihela pri Žužemberku (4 ure hoda 1), iz Svitlega potoka (2), iz Koprivnika na Kočevskem (1), iz Tomišlja (peš hoja v snegu 1), z lga (3) med drugimi le 10 iz ljubljanske okolice in le 6 iz Ljubljane.

Pevski zbor si je izvolil 4 zastopnike v glavni odbor. Ves odbor društva učiteljev glasbe sestoji tako-le: Predsednik Marko Bajuk, podpredsednik Srečko Kumar, tajnik Rado van Prosenc, namestnica Angela Trostova, blagajnik Jože Vedral, namestnica Švajgerjeva, arhivar Jože Brnobič, brez mandata Andrej Gröbmig; zastopniki pevskega zbora: Mirko Dermelj, Andro Sezun, Silvester Černe in Zora Rakova.

Društvo učiteljev glasbe je izvršilo z ustanovitvijo pevskega zbora velekulturnen čin in si postavilo s tem najlepši spomenik v slovenski kulturi.

Pevski zbor slovenskega učiteljstva je definitivno ustanovljen in ima tla popolnoma utrjena. Žrtve, ki jih polagajo pevci in učitelji na oltar naše umetnosti in njih obojestranska požrtvovalnost jamči za napredek in procvit zbora. Da bi le našel pri vseh merodajnih mestih pravega umevanja in podpore!

Splošne vesti.

NOVOLETNO VOŠČILO.

Ko konča staro leto, je navada, da za novo leto želimo drug drugemu boljše bodočnosti v vsestranskem oziru vsakdanjega življenja. Toda žal nas je že pred tem iznenadila novica, ki nam riše težji položaj v letu 1926.

Vsakemu je znano, da se je na podlagi člena 39. zakona o civilnih uradnikih in odloka ministrstva prosvete O. N. br. 39.947 vršila cenitev naturalnih učiteljskih stanovanj, vsled česar smo z novim letom obremenjeni z novimi izdatki ter tako znatno prikrajšani na prejemkih.

Posebno občutno je zadela ta novica učitelje-upravitelje, ki poleg redne učiteljske službe vrše še pisarniške po-

sle, za katere morajo presedeti več ur, da zadostijo rednemu poslovanju urada, in mesto da bi se jih za ta posel — v pouka prostem času — nagradilo s primerno opravilno nagrado, jim ta ni priznana, nasprotno pa naložena stroga uradna vestnost in delo, da se izognejo disciplinarnih kazni.

V prejšnjih časih, ko je bil učitelj-upravitelj vsestransko vezan in imel težji življenjski položaj, je prejemal za delo uradnega poslovanja redne opravilne doklade ter poleg tega tudi užival naturalno stanovanje, a sedaj pa, ko je prost teh spon, mu je zabrisan sled opravičnih doklad ter poleg tega obtežen še s tem, da mora plačevati stanarino za »naturalno stanovanje«.

stavlja. Adam in Eva, Izdajalec, Konec, portreti št. 8, 9, 10, 11, učinkujejo zelo ugodno na gledalca. Originalen je tudi portret št. 1, kjer je ovekovečil svoje najdražje na poseben način, kakoršnega doslej nismo bili vajeni in zato mogoče tudi ne vpliva najugodnejše na vsakdanjega človeka.

Iz vsega veje dobra šola, ki obeta Hibbertu še lepo bodočnost in mogoče celo tudi dobrega kruha vsaj pri petičnih ljudeh, ki se ogrevajo le še tako radi za stare mojstre in ljubijo naravo kakoršna pač je in kakoršno jim predstavljajo njihove vsakdanje oči.

G. Hibbert je sin znanega stavbene-ga svetnika g. inž. Hibberta in je obiskoval realko v Ljubljani, potem pa se je šolal na akademiji v Pragi pri prof. Bukovcu in prof. Tihleju. Zadnje leto je dobil častno priznanje za najboljšo delo.

S svojim prvim nastopom je vzbudil mnogo zanimanja in si pridobil tudi številnih simpatij, kar naj mu bo v vzpodbudo za njegovo nadaljnje delo.

G. V. Stoviček je stopil tudi odkritosrčno pred javnost in se je prav lepo predstavil. Svojo snov zajema iz našega podeželja, razen aktov in študij, ki kažejo dobro šolo in smisel za ritmiko. Dolenjske vinogradniške prizore je mojstrsko upodobil in prav tako je krasna skupina obup, vzeta iz današnjega materijalističnega sveta. V Krškem okraju so doma tudi cigani in zato ni čuda, če je ovekovečil tudi ta ubogi nadležni svet, ki se

potika okoli Krakovske šume. Izborne so tudi njegove plakete v bronu. Prepričani smo, da bi se Stoviček prav dobro udeleževal na polju umetno-obrtniške keramike, ki jo pri nas še tako manjka. Gospod Stoviček je bivši gojenec ljubljanske obrtne šole. Po vojni je bil sprejet na umetno akademijo v Pragi. Tam je bil eden najboljših gojencev in je bil zadnje leto edini odličnjak.

Njemu se tudi odpira prav lepa bodočnost, če bo našel službu za nedolžno udeleževanje. Želimo mu najboljšega uspeha pri nadaljnjem delu.

DR. TOMAŽ ROMIH:

Boj za slovenske šole pred več kot štiridesetimi leti.

(Konec.)

Pripravljati sem se začel na mesečno zborovanje Ptujkega učiteljskega društva. Tu sem poročal o zvezinem zborovanju in rekel: »Zgornještajski učitelji, dasi v to niti upravičeni niso — so torej odklonili Vaš predlog. Ravno tako so storili svoj čas z Vašim predlogom glede izpraševalne komisije na mariborskem učiteljsku. Ne zanikam, da smo se marsikaj naučili od svojih sevnih tovarišev, tako glede splošne pedagogike in metodike in kar se tiče parlamentarnega občejanja. Kadar pa gre za naše, posebno še narodne zahteve, so naši zgornještajski tovariši popol-

noma gluhi. Ničesar nočejo vedeti o istih pravicah za slovenske šole, kakor jih imajo nemške. V tem stanju trpimo mi vedno krivico. Nj drugega izhoda, kakor da se ločimo od svojih nemških tovarišev in potem naše šolske zadeve sami obravnavamo. Stavim torej predlog, da izstopi Ptujsko učiteljsko društvo iz »Štajerskega Lehrerbunda«.

Predlog je bil še v isti seji sprejet. Sklep smo priobčili vsem spodnještajskim učiteljskim društvom s pozivom, naj nam sledijo. Izstopala so drugo za drugim. V tem času dobim pismo od prof. Fran Hauptmana v Gradcu, ki mi čestita na odločnem nastopu, končno pa pristavi: »Razdruženju mora slediti združenje. Zberite torej vsa iz Lehrerbunda izstopivša društva v lastno zvezo«. Sam sem že mislil na tako združenje, a vendar mi je vzpodbuda jako dobro došla. Človeku je potrebno za njegovo delo priznanja in zunanje spodbude, sicer omaga.

Naj na tem mestu navedem izpodbude, ki sem jo dobil od osebe, o kateri kaj takega niti misliti nisem mogel in najbrže marsikdo drugi tudi ne. Bilo je leta 1882, ko sem napravil izpit za meščansko šolo. V komisiji je bil deželni šolski nadzornik Rožek, gori imenovani profesor Hauptman in prof. na graškem učiteljsku Peter Končnik. Poslovil sem se od vseh treh. Končnik mi pa reče, naj grem z njim. Peljal me je skozi dve sobi v tretjo in skrbno zaprl duri, segel

mi je v roko in rekel: »Romih, ostanite vedno takšni, kakor ste bili! Z Bogom!« Nobena beseda ni bila več izgovorjena, jaz pa sem zadovoljen odšel, ker sem vedel, da sem na pravi poti. Upam tudi, da sem izpolnil željo moža, ki smo ga sicer radi imenovali »c. kr. Slovenca«, in da zastopam danes v letu 1925., ko pišem te spomine, ista načela za katera sem šel v boj leta 1882.

Ko sem torej dobil od prof. Hauptmana navedeno pismo, sem pri prvi priliki v Ptujem učiteljskem društvu stavil predlog, da osnujemo »Zavezo slovenskih učiteljskih društev«. Predlog je bil sprejet in izvoljen odbor za sestavo pravil. Hoteli smo zbrati v »Zavezo« vsa slovenska učiteljska društva, med tem, ko so nekatera druga društva, posebno celisko, predlagala združenje samo spodnještajskih društev. Zmagali smo Ptujčani. Navduševali smo se za zedinjeno Slovenijo in povdarjali, da se v »Zavezi« zrcali to zedinjenje.

Po mojem odhodu iz Ptuja so končno delo prevzeli Celjani. Vendar moramo priznati, da se je v Ptujem učiteljskem društvu rodila misel za osnovanje »Zaveze«. Tam so se tudi sestavila prvotna pravila.

Slovenščina je prišla do svojih pravic v ljudski šoli šele po prevratu in sliše se kot anahronizem, da se je potegujejo sedaj nekateri učitelji za nemščino v osnovni šoli. V osnovno šolo spada le slovenščina in srbohrvaščina.